

Samenvatting

De wereld kan niet wachten tot de mist van de geopolitieke en geo-economische onzekerheid optrekt. Als we kiezen voor een afwachtende houding in de hoop dat het wereldwijde systeem weer terugveert, is er misschien geen tijd meer om de prangende uitdagingen aan te pakken. Voor belangrijke thema's zoals economie, het milieu, technologie en volksgezondheid moeten belanghebbenden manieren vinden om snel en doeltreffend actie te ondernemen in een onzeker wereldwijd landschap. Dit is de context waarin het World Economic Forum de 15de editie van het Global Risks Report publiceert.

Een ontregelde wereld

Sterke economische, demografische en technologische krachten vormen een nieuw machtsevenwicht. Het resultaat is een onstabiel geopolitiek landschap waarin staten steeds vaker kansen en uitdagingen bekijken door een unilaterale bril. De ooit zo vanzelfsprekende bondgenootschapsstructuren en multilaterale systemen houden niet langer stand omdat de staten de waarde van langdurige verbintenissen in vraag stellen, met het oog op hun eigen belangen een nationalistischere houding aannemen en persoonlijke agenda's voorop stellen, rekening houdend met de mogelijke geopolitieke gevolgen van economische ontkoppeling.

Naast het risico op conflict kunnen de kansen om actie te ondernemen op het vlak van belangrijke prioriteiten wegglijpen wanneer belanghebbenden zich concentreren op onmiddellijke geostrategische voordelen en de coördinatiemechanismen niet opnieuw kunnen worden aangepast tijdens deze onzekere periode.

Risico's voor economische stabiliteit en sociale cohesie

Recente edities van het Global Risks Report waarschuwen voor de negatieve druk van macro-economische kwetsbaarheden op de wereldwijde economie en voor financiële ongelijkheid. De druk nam toe in 2019, wat het risico op economische stagnatie verhoogde. Weinig handelsbelemmeringen, budgettaire terughoudendheid en grote wereldwijde investeringen, ooit de fundamenten voor economische groei, verdwijnen naar de achtergrond ten voordele van nationalistische beleidsmaatregelen van wereldleiders. De beweegruimte voor monetaire en begrotingsstimuli is nu beperkter dan vóór de financiële crisis van 2008-2009, wat onzekerheid schept over hoe goed contracyclische beleidslijnen zullen werken. Een uitdagend economisch klimaat kan dit jaar aanhouden: volgens de Global Risks Perception Survey beschouwen meerdere belanghebbenden "economische confrontaties" en "binnenlandse politieke polarisatie" als de grootste risico's voor 2020.

In deze tijden van ongunstige economische vooruitzichten wordt de onvrede van burgers versterkt door systemen die niet voor voldoende vooruitgang hebben gezorgd. De manier waarop regeringen ingrijpende economische en sociale problemen aanpakken heeft wereldwijd tot protesten geleid. Dit kan het vermogen van regeringen om beslissende maatregelen te nemen bij recessie mogelijk verzwakken. Zonder economische en sociale stabiliteit beschikken de landen misschien niet over de nodige financiële middelen, de begrotingsmarge en voldoende politiek kapitaal of sociale ondersteuning om belangrijke wereldwijde risico's het hoofd te bieden.

Klimaatdreigingen en versneld biodiversiteitsverlies

De klimaatverandering slaat harder en sneller toe dan velen ooit hadden verwacht. De laatste vijf jaar zijn op weg om de warmste ooit te worden, natuurrampen worden steeds intenser en frequenter. Ongekende extreme weersomstandigheden werden vorig jaar wereldwijd opgetekend. Het is verontrustend dat de temperatuur wereldwijd met minstens 3° C zal stijgen tegen het einde van de eeuw. Dat is het dubbele van wat klimaatdeskundigen hadden vooropgesteld om de ergste economische, sociale en ecologische gevolgen te voorkomen. De gevolgen van de klimaatverandering op korte termijn vormen een planetaire noodsituatie die levens zal kosten, sociale en geopolitieke spanningen zal veroorzaken en een negatieve impact zal hebben op de economie.

Bij leden van de multistakeholdergemeenschap van het World Economic Forum domineren milieuproblemen voor het eerst in de geschiedenis van de Global Risks Perception Survey de rangschikking van langetermijnrisico's volgens waarschijnlijkheid; drie van de top vijf risico's door impact hebben betrekking op het milieu (zie Figuur I, The Evolving Risks Landscape 2007–2020). "Er niet in slagen de klimaatverandering te beperken en ons eraan aan te passen" staat volgens onze enquête op de eerste plaats in de rangschikking qua impact. Dit risico staat op de tweede plaats in de rangschikking van risico's die zich waarschijnlijk zullen voordoen de komende tien jaar. Leden van de "Global Shapers Community" - de jongere leden van het Forum - tonen nog meer bezorgdheid. Zij beschouwen milieukwesties als de grootste risico's, zowel op korte als lange termijn.

Het multistakeholdernetwerk van het Forum beschouwt het "verlies aan biodiversiteit" als het op een na meest impactvolle risico en op twee na meest waarschijnlijke risico voor de volgende tien jaar. Soorten sterven tienmaal tot zelfs honderdmaal sneller uit dan gemiddeld over de laatste 10 miljoen jaar en het tempo neemt alleen maar toe. Het biodiversiteitsverlies heeft ernstige gevolgen voor de mensheid, van de ineenstorting van voedsel- en gezondheidssystemen tot de verstoring van volledige toeleveringsketens.

Gevolgen van digitale fragmentatie

Meer dan 50% van de wereldbevolking is nu online, ongeveer één miljoen mensen gaan elke dag voor de eerste keer online en twee derde van de wereldbevolking bezit een mobiel apparaat. Hoewel digitale technologie voor een groot deel van de wereldbevolking enorme economische en maatschappelijke voordelen oplevert, vormen kwesties als ongelijke toegang tot internet, het ontbreken van een wereldwijd beleidskader voor technologiebeheer en beveiligingsproblemen een aanzienlijk risico. Geopolitieke en geo-economische onzekerheid - inclusief de mogelijkheid van een gefragmenteerde cyberspace - zijn een bedreiging voor de optimale realisatie van next-gen technologie. De respondenten plaatsten de "instorting van de informatiestructuur" op de zesde plaats bij het beoordelen van de impact van de risico's tegen 2030.

Gezondheidssystemen onder nieuwe druk

Wereldwijd lopen de gezondheidssystemen het risico hun doel te missen. Nieuwe kwetsbaarheden die ontstaan door veranderende maatschappelijke, ecologische, demografische en technische patronen dreigen de enorme groei in welzijn en welvaart die de gezondheidssystemen de laatste eeuw hebben ondersteund, ongedaan te maken. Niet-overdraagbare ziekten, zoals hart- en vaatziekten en psychische aandoeningen vormen nu de belangrijkste doodsoorzaak in plaats van infectieziekten. Ook de stijgende levensduur en de kosten voor het beheer van chronische ziekten op economisch en maatschappelijk vlak zetten de gezondheidssystemen in vele landen onder druk. Twijfels aangaande vaccinatie en geneesmiddelenresistentie ondermijnen de vooruitgang in de strijd tegen pandemieën, waardoor het steeds moeilijker wordt om enkele van de grootste doodsoorzaken voor de mens definitief een halt toe te roepen. Nu bestaande gezondheidsrisico's wederom de kop opsteken en nieuwe risico's zich ontwikkelen, kan de mensheid zich voor de toekomst niet langer baseren op het succes bij vroegere gezondheidsuitdagingen.

De belanghebbenden kunnen deze risico's nog steeds aanpakken, maar de kansen worden steeds kleiner. De verschillende belanghebbenden moeten snel gecoördineerde actie ondernemen om de ergste gevolgen te verlichten en om gemeenschappen en bedrijven veerkrachtiger te maken.